

Chapter 3: What was the statue?

1. An Idol?

- For They refuse to bow; The language in 3:12, 3:14, 3:18
- Against No god is mentioned; Connection to the previous story

2. A Statue in honour of Nevuchadnezzar?

- For Explains omission of any god
- Against They refuse to bow; The language in 3:12, 3:14, 3:18; No connection to previous story

3. Talmud, Pesachim 53b

מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו [עצמן] על קדושת השם לכבשן האש נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם כתיב בהו "ובאו [ועלו] בביתך [וגו'] ובתנורך ובמשארותיך" אימתי משארות מצויות אצל תנור הוי אומר בשעה שהתנור חם אנו שמצווין על קדושת השם על אחת כמה וכמה

What did Chananiah, Mishael and Azaryah see, that they gave themselves to the fiery furnace for the sanctity of the Name? They deduced from the frogs to themselves. The frogs were not commanded regarding the sanctity of the Name, and yet it says, "They will ascend into your house... and your ovens and your dough." When is dough beside the oven? When the oven is hot! We are commanded regarding the sanctity of the Name, how much more so!

4. Tosafot, Pesachim 53b **מה ראו**

וקשה דהא בפרהסיא הוה ומסקינן בסנהדרין (דף עד.) דלכולי עלמא בפרהסיא חייב למסור עצמו אפילו אמצוה קלה ומפר"ת דצלם זה שעשה נבוכדנצר לאו ע"ז הוה אלא אינדרטא שעשה לכבוד עצמו ולכך קאמר מה ראו וכן משמע מדכתיב "לאלהך לית אנחנא פלחין ולצלם דדהבא לא נסגוד" משמע דאלהא דידיה וצלמא תרי מילי נינהו ואתי נמי שפיר הא דאמרינן באלו נערות (כתובות לג:) אלמלי נגדו לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא ואי ע"ז הוה ח"ו שהיו משתחיים לו ומיהו לשון פלחו לא אתי שפיר ור"י מפרש מה ראו שלא ברחו שהרי קודם המעשה היו יכולים לברוח כמו שעשה דניאל כדאמר בחלק (סנהדרין צג.) ג' היו באותה עצה.

This is difficult; their case was public, and Sanhedrin 74a concludes that everyone agrees that one must surrender himself [to death] to avoid public desecration, even for a light mitzvah!

Rabbeinu Tam explained: This idol was not an idol, but a monument for his own honour...

Ri explained: The Talmud's question was what they saw that caused them not to flee...

5. Abarbanel, Maayan 6 Tamar 3 (pg. 312)

כל הצלם מראשו ועד רגליו היה של זהב להורות שכל המלכיות שיבאו אחריו וימלכו בכפה יהיו תמיד מזרעו וממלכות בבל לא לבד הראש כי אם ג"כ הזרועות והשוקים ועד ירכים ולכן צוה לקבץ את כל האומות והלשונות אשר בכל מלכות ממשלתו ושכלן יפלו ויסגודו לפני אותו הצלם לרמוז שיהיו נכנעים ונכבשים לממשלתו עוד כל ימי הארץ ולכן היה זה מתוך הניגונים כי היה זה כענין המלכת מלך... וחז"ל הבינו שהיה הצלם זכרון לאלהיו ושהיה ענין ע"ז ואני לפרש הכתוב באתי

The entire statue, head to toe, was of gold, demonstrating that all empires to come after him and reign over the world would be from his descendants and the Babylonian Empire, and not only the head, but also the arms and thighs and loins. And so he instructed that they gather from all of the nations and tongues throughout his empire, and that all would fall and bow before that idol, to hint that they would be humbled and conquered before his reign, eternally. Therefore, this was performed with music, like a king's coronation... Our sages understood that the statue was a memorial for his god, as a matter of idolatry; I have come to explain the text.

6. Rav Yaakov Medan's twist: Bereishit 11:1-4

3:8-12 Attack on the Jews

7. Talmud, Sanhedrin 93a

שלשה היו באותה עצה הקב"ה ודניאל ונבוכדנצר הקב"ה אמר יזיל דניאל מהכא דלא לימרו בזכותיה איתנצל ודניאל אמר איזיל מהכא דלא ליקיים בי 'פסילי אלהיהם תשרפון באש' ונבוכדנצר אמר יזיל דניאל מהכא דלא לימרו קלייה לאלקיה בנורא

Three plotted: Gd, Daniel and Nevuchadnezzar. Gd said, "Let Daniel leave, lest people say they were saved in his merit." Daniel said, "I will leave, lest 'Burn their idols in fire' be fulfilled with me." Nevuchadnezzar said, "Let Daniel leave, lest people say, 'He burns his god in fire.'"

8. Abarbanel, Maayan 6 Tamar 3 (pg. 313)

שהמלשינים קרה מקרה שראו את חנניה מישאל ועזריה בשעת מעשה כשנשמע קל קרנא משרוקיתא שהיו הכל נופלים על פניהם ומשתחיים למול הצלם וראו חנניה מישאל ועזריה שלא יכרעו ולא ישתחוו ולכן אכלו קרציהון בהלשנתן ולא דברו בדניאל לפי שלא ראו... ומסיבת המהירות הזה לא ידע דניאל ממנו דבר כי לא הגיע דבר לאזניו כי אם אחרי פועל הנס. גם כי המלך אולי מיהר לעשות קודם שיודע הדבר לדניאל ויבא לבקש עליהם רחמים לפניו או לפני אלקיו

The tale-bearers hit upon an opportunity, seeing Chananiah, Mishael and Azaryah in the act; when the music was heard and all fell on their faces and bowed toward the statue, they saw that Chananiah, Mishael and Azaryah did not bow, and they conveyed their tale. They did not speak about Daniel because they did not see him... And because of this haste, Daniel did not know of it; he found out only after the miracle. Perhaps the king also hastened to act before Daniel would find out, lest he come to ask for mercy before Nevuchadnezzar or before Gd.

3:13-18 Jewish Recalcitrance

9. Midrash Tanchuma Tzav 3

ביתו שרפתי, ועמו הגליתי, ולא עמד עלי בביתו, ובביתי הוא יכול לי?

I burned His house and I exiled His nation, and He did not oppose me in His house. Will He conquer me in mine?

3:19-25 In and out

10. Rashi to Sanhedrin 92b

חנניה מישאל ועזריה היו לבושין בגדי תפארתן כשהושלכו לכבשן, "אל ישנה" שלא יראה מבוהל ומפוזר, ומתביישין שונאיו מפניו.

"One should not alter [his clothes]" lest he appear confused and afraid. Let his foes be ashamed before him.

11. Talmud, Pesachim 118a-b

בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע חנניה מישאל ועזריה לתוך כבשן האש עמד יורקמו שר הברד לפני הקב"ה אמר לפניו רבונו של עולם ארד ואצנן את הכבשן ואציל לצדיקים הללו מכבשן האש אמר לו גבריאל אין גבורתו של הקב"ה בכך שאתה שר ברד והכל יודעין שהמים מכבין את האש אלא אני שר של אש ארד ואקרר מבפנים ואקדיח מבחוץ ואעשה נס בתוך נס

When wicked Nevuchadnezzar cast Chananiah, Mishael and Azaryah into the fiery furnace, Yorkemu, agent of hail, stood before Gd and said, "Master of the Universe, I will descend and chill the furnace and save the righteous from the fiery furnace." Gavriel said to him, "Gd's might is not thus; you are the agent of hail, and all know that water extinguishes fire. I am the agent of fire, I will cool it from inside and heat it outside, a miracle within a miracle!"

12. Abarbanel, Maayan 6 Tamar 3 (pg. 314)

ואפשר עוד אצלי שהגבר הד' שזכר נ"נ שראה לא אמרו כי אם על דניאל בעבור שהיו ארבעתם חברים וראה הנס שנעשה לשלשה מהם וחשב שהיה בזכות דניאל... שהנה כאשר קרא נ"נ להם שיצאו מן האש לא קרא כי אם לשלשה

Perhaps the fourth man mentioned by Nevuchadnezzar was Daniel. The four were peers; he saw the miracle done for them and thought it was in Daniel's merit... When Nevuchadnezzar called them to leave the fire, he only called three.

13. Rashi to 3:25 (based on Sanhedrin 95b)

דומה למלאך שראיתי בהיותי עם סנחרב כשנשרפו אוכלוסיו... (ישעיה לז) ונבוכדנצר היה שם ונמלט בתוך עשרה שנמלטו מהם

"He resembles the malach I saw when Sancherev's forces were burned (Isaiah 37)." Nevuchadnezzar was there...

14. Talmud, Sanhedrin 92b-93a

בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש אמר לו הקב"ה ליחזקאל לך והחייה מתים בבקעת דורא כיון שהחייה אותן באו עצמות וטפחו לו לאותו רשע על פניו אמר מה טיבן של אלו אמרו לו חבריהן של אלו מחייה מתים בבקעת דורא פתח ואמר +דניאל ג'+ אתוהי כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין מלכותיה מלכות עלם ושלטנה עם דר ודר וגו' אמר רבי יצחק יוצק זהב רותח לתוך פיו של אותו רשע שאילמלא בא מלאך וסטרטו על פיו ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים... אמר רבי תנחום בר חנילאי בשעה שיצאו חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש באו כל אומות העולם וטפחו לשונאיהן של ישראל על פניהם אמרו להם יש לכם אלוך כזה ואתם משתחיים לצלם מיד פתחו ואמרו +דניאל ט'+ לך ה' הצדקה ולנו בשת הפנים כיום הזה

When wicked Nevuchadnezzar cast Chananiah, Mishael and Azaryah into the fiery furnace, Gd said to Yechezkel, "Go resurrect the dead in the Valley of Dura." When he resurrected them, the bones came and slapped that wicked one in the face. He said, "What are these?" They said, "The peer of these men is resurrecting the dead in the Valley of Dura." He reicted Daniel 3:33... R' Yitzchak said: Molten gold should be poured into the mouth of that wicked one; had the malach not slapped his mouth, he would have put all of the songs and praises of David in Tehillim to shame!... R' Tanchum bar Chanilai said: When Chananiah, Mishael and Azaryah exited the fiery furnace, all of the nations slapped 'the enemies of Israel' in the face, saying, "You have a Gd like this and yet you bow to a statue?!"...